

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/16/2024
Identifikačné číslo spisu: 1112219955
Dátum vydania rozhodnutia: 21.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:1112219955.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Y. L., narodeného XX. R. XXXX, V. XXX, zastúpeného advokátskou kanceláriou KRION Partners s. r. o., Bratislava, Palisády 50, IČO: 36 858 617 a advokátskou kanceláriou JANÍČEK LEGAL s. r. o., Bratislava, Kominárska 2, 4, IČO: 52 961 249, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o náhradu škody, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18C/126/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. mája 2019 sp. zn. 6Co/116/2019 takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok krajského súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie týkajúci sa nepriznania úrokov z omeškania a vec mu vracia v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej iba „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) prvým v poradí rozsudkom z 9. januára 2017 č. k. 18C/126/2012-214 pripustil späťvzatie žaloby v časti o zaplatenie 60 012,35 Eur a konanie v tejto časti zastavil (prvý výrok); žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady škody sumu vo výške 188 942,65 Eur (druhý výrok) spolu s úrokom z omeškania vo výške 10 % p.a. zo sumy 103 000 Eur od 8.1.2010 do 13.2.2014, ďalej vo výške 8,05 p.a. zo sumy 42 987,65 Eur od 14.2.2014 do zaplatenia a vo výške 10 % p.a. zo sumy 145 955 Eur od 8.1.2010 do zaplatenia, a to v lehote do 30 dní od dňa právoplatnosti rozsudku;(tretí výrok); vo zvyšku návrh zamietol (štvrtý výrok); žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy sumu vo výške 6 000 Eur (piaty výrok); vo zvyšku nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zamietol (šiesty výrok); žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov konania (siedmy výrok).

2. Na základe podaného odvolania iba zo strany žalovanej Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 19. októbra 2017 sp. zn. 6Co/252/2017 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch a to: výrok, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi úroky z omeškania (teda tretí výrok), výrok, ktorým bola žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 6.000,- eur (teda piaty výrok) a vo výroku o trovách konania (teda siedmy výrok) a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie (ostatné výroky nadobudli právoplatnosť).

3. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom z 20. júla 2018 č. k. 18C/126/2012-266 v spojení s opravným uznesením z 5. apríla 2019 č. k. 18C/126/2012-325 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi úroky z omeškania vo výške 5,15 % ročne zo sumy 188.942,65 eur od 14.8.2014 do 27.2.2017 a to do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I.) a žalobu vo zvyšnej časti úrokov z omeškania zamietol (výrok II.); v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v zostávajúcej výške 6 000,- eur súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zamietol (výrok III.), žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania v časti zastavenia konania vo výške 60.012,35 eur (výrok IV.), žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 80,86 % (výrok V.), žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrok VI.).

3.1. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca sa zúčastnil dražby vedenej súdnym exekútorom Mgr. Podmanickým v exekučnom konaní sp. zn. EX 1487/06 a za týmto účelom uhradil dražobnú zábezpeku v celkovej výške 248.955 eur. Dňa 30. januára 2009 sa na Exekútorskom úrade súdneho exekútora konala dražba nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľností na LV pre kat. úz. V. č. XX ako viacúčelová hala so súp. č. XXXX stojaca na parcele č. 4389, sklad so súp. č. XXXX stojaci na parcelách č. 438/4 a č. 43/5, a kotolňa so súp. č. XXXX stojaca na parcele č. 438/7. Dražba sa konala v rámci exekučného konania sp. zn. EX/1487/06 vedenom v prospech oprávneného PD Košeca, a.s., proti povinnému: Poľnohospodárske družstvo 1. mája. V uvedenej dražbe bol žalobcovi ako vydražiteľovi s najvyšším podaním udelený príklep licitátora. Žalobca ako vydražiteľ zaplatil v dražbe dňa 30. januára 2009 zábezpeku vo výške 103 000 eur a dňa 5. februára 2009 doplatok najvyššieho podania vo výške 145 955 eur na účet súdneho exekútora, t. j. spolu sumu vo výške 248 955 eur. Okresný súd Trenčín uznesením z 10. septembra 2009 sp. zn. 59Er/2189/2006 neschválil príklep udelený žalobcovi z dôvodu porušenia ustanovení Ex. poriadku, keď súdny exekútor doručoval upovedomenie o začatí exekúcie predajom nehnuteľností, exekučný príkaz na zriadenie exekučného záložného práva, vypracovaný znalecký posudok, dražobnú vyhlášku ako oprávnenému PD Košeca, a.s., a to napriek tomu, že v tomto čase táto obchodná spoločnosť nemala postavenie oprávneného a nebola účastníkom exekučného konania. Súdny exekútor žalobcovi peňažné prostriedky zaplatené v dražbe nevrátil. Vzhľadom na to, že súdny exekútor Mgr. Jozef Podmanický zomrel, dňom 14. decembra 2009 Slovenská komora exekútorov v zmysle ust. § 16 ods. 6 Ex. poriadku ustanovila súdneho exekútora JUDr. Pavla Holíka za náhradníka nebohého súdneho exekútora Mgr. Jozefa Podmanického. Náhradný súdny exekútor žalobcovi peňažné prostriedky v dražbe zaplatené rovnako nevrátil. Namiesto toho žalobcovi v liste z 21. januára 2010 odporučil, aby si žalobca svoj nárok na vrátenie peňažných prostriedkov zaplatených v dražbe uplatnil v dedičskom konaní po Mgr. Podmanickom. Listom z 21. decembra 2009 adresovaným JUDr. Pavlovi Holíkovi žalobca menovaného vyzval na vrátenie dražobnej zábezpeky vo výške 103 000 eur, ako aj na vrátenie doplatku najvyššieho podania vo výške 145 955 eur. V odpovedi na túto výzvu JUDr. Holík potvrdil, že podľa príslušných účtovných záznamov žalobca dražobnú zábezpeku na účet pôvodného súdneho exekútora skutočne zložil a rovnako uhradil doplatok najvyššieho podania. Zároveň JUDr. Holík uviedol, že tejto výzve nie je možné vyhovieť z dôvodu, že účtovníctvo, finančné prostriedky a majetok nebohého pôvodného súdneho exekútora podlieha auditu, ktorý vykoná auditor ustanovený Slovenskou komorou exekútorov v súlade s ust. § 16b Ex. poriadku a do skončenia tohto auditu sa nebudú vyplácať z depozitného účtu súdneho exekútora, ktorého výkon funkcie zanikol, žiadne záväzky veriteľom. Dňa 21. mája 2010 adresoval právny zástupca žalobcu Slovenskej komore exekútorov sťažnosť, ktorou požiadal o prešetrenie, či postup JUDr. Holíka je v súlade s príslušnými právnymi predpismi. Predmetnou sťažnosťou žalobca ďalej žiadal o prešetrenie, či je tvrdenie Komunálnej poisťovne, a.s. Vienna Insurance Group, že škoda, ktorá by žalobcovi vznikla nevrátením peňažných prostriedkov v celkovej výške 248 955 eur, mohla byť nahradená z poistenia zodpovednosti za škodu nebohého Mgr. Podmanického. Z reakcie ministerstva spravodlivosti na sťažnosť žalobcu sa žalobca dozvedel, že JUDr. Holík vykonával svoju funkciu len do 20. apríla 2010, kedy príslušný súd poveril vykonávaním exekúcie v predmetnej veci JUDr. Ľubomíra Pekára. Audit účtovníctva a neukončených exekučných konaní Mgr. Podmanického bol ukončený dňa 17. augusta 2010. Zo správy o overení účtovníctva a neukončených exekučných konaní Mgr. Podmanického vypracovanej audítorkou K. Y. S. vyplýva, že v jeho účtovníctve bola v súvislosti s exekúciou sp. zn. EX 1487/06 vedená dražobná zábezpeka zložená vo výške 248 955 eur, ale reálny zostatok na príslušnom účte zomrelého súdneho exekútora nezodpovedal

účtovnému stavu. Žalobca prihlásil svoju pohľadávku do dedičského konania po nebohom exekútorovi Mgr. Podmanickom. Jeho pohľadávku dedičia uspokojili pomerne do výšky 60 012,35 eura dňa 13. februára 2014. Vzhľadom na to žalobca vzal žalobu v časti sumy 60 012,35 eura späť. Žalobca tvrdil, že v dôsledku vyššie uvedeného nesprávneho úradného postupu (t. j. nezákonná dražba vykonávaná Mgr. Podmanickým, nesprávny postup JUDr. Holíka a jeho nečinnosť, tiež nečinnosť Slovenskej komory exekútorov a Ministerstva spravodlivosti SR) mu vznikla škoda, a to nielen škoda peňažná (zaplatená suma v dražbe spolu s úrokmi z omeškania), ale aj nemajetková ujma spôsobená dlhodobou bezmocnosťou, frustráciou a zúfalstvom z nemožnosti získať späť svoje peniaze. Dňa 24. augusta 2011 podal žalobca na Ministerstvo spravodlivosti SR žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody podľa ust. § 15 zák. č. 514/2003 Z. z., ktoré nárok žalobcu neuspokojilo.

3.2. Z tohto skutkového stavu súd prvej inštancie vyvodil záver, že žaloba je čiastočne dôvodná. Pokiaľ ide o úroky z omeškania súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku odkázal na právny názor Krajského súdu v Bratislave vyslovený v uznesení sp. zn. 6Co/252/2017 zo dňa 19. októbra 2017, podľa ktorého sa žalovaná nemohla dostať do omeškania dňom 25. februára 2012, t. j. dňom nasledujúcim po uplynutí 6 - mesačnej lehoty po podaní žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, pretože až po právoplatnom skončení dedičského konania po súdnom exekútorovi Mgr. Podmanickom bola žalobcovi dňa 13. februára 2014 vyplatená suma 60 012,35 eura (z celkovej sumy 248 955 eur) a až týmto dňom bola ustálená výška škody, za ktorú zodpovedá žalovaná. Preto najskôr dňom 14. februára 2014 začala žalobcovi plynúť 6 - mesačná lehota uvedená v § 16 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. a táto lehota uplynula dňom 13. augusta 2014. Žalobca potom podal žalobu na súd prvej inštancie predčasne, ešte pred skončením dedičského konania po súdnom exekútorovi, kedy ešte nebola ustálená výška škody. Keďže však ku dňu vyhlásenia rozsudku sp. zn. 18C/126/2012 zo dňa 9. januára 2017 bola výška škody ustálená, predčasnosť podania žaloby sa „zhojila“. V zmysle vyššie uvedeného súd dospel k záveru, že na daný vzťah medzi žalobcom a žalovaným (už len) ohľadom požadovaných úrokov z omeškania treba aplikovať zákon č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2013, a to z dôvodu, že výška škody, ktorú žalobca utrpel, bola definitívne ustálená až po tom, ako bolo dedičské konanie po nebohom súdnom exekútorovi právoplatne skončené a žalobcovi bola vrátená časť sumy vo výške 60 012,35 eura. Až týmto dňom, t. j. dňom 13. februára 2014 bolo možné reálne určiť, v akom rozsahu zodpovedá štát za nesprávny úradný postup orgánov verejnej moci v prípade žalobcu, ktorému nebola vrátená suma 248 955 eur predstavujúca sumu dražobnej zábezpeky a doplatku najvyššieho podania zaplatená na účet nebohého súdneho exekútora za vydraženú nehnuteľnosť, hoci príslušný exekučný súd neschválil príklep licitátora. Vzhľadom na uvedené, keď bola žalobcovi dňa 13. februára 2014 vrátená časť požadovanej sumy, mohol žalobca požadovať predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody s tým, že 6 - mesačná lehota na prerokovanie uvedeného nároku by bola uplynula dňa 13. augusta 2014. Súd ohľadom uvedeného dal do pozornosti aj uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 361/09, tiež II. ÚS 165/2012, keďže žalobca až dňa 13. februára 2014 získal od dediča nebohého súdneho exekútora časť svojej pohľadávky, až týmto dňom bolo možné uviesť, že sa žalobca - poškodený nemôže domôcť uspokojenia svojej pohľadávky od subjektu, ktorý ho získal a bol povinný ho vydať. Pokiaľ teda žalobcovi patrila pohľadávka, ktorú mohol uplatniť a dosiahnuť jej splnenie voči inému subjektu (zodpovednému z dôvodu získania neoprávneného majetkového prospechu), nevznikla mu ešte škoda v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., pretože v prípade možného vydania neoprávneného majetkového prospechu by u neho k majetkovej škode nedošlo. S poukazom aj na uznesenie odvolacieho súdu sp. zn. 6Co/252/2017 zo dňa 19. októbra 2017 potom súd rozhodol o nároku žalobcu na úrok z omeškania tak, že ho v zmysle § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v spojení s § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. určil vo výške 5,15 % ročne, keď výška úrokov z omeškania bola v čase vzniku omeškania (14. augusta 2014) vyššia o päť percentuálnych bodov ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. Úrok z omeškania určil zo sumy priznanej v rozsudku sp. zn. 18C/126/2012 zo dňa 9. januára 2017, t. j. zo sumy vo výške 188 942,65 eura, na ktorý žalobcovi vznikol nárok a dátum, od ktorého zaviazal žalovaného na zaplatenie úroku z omeškania žalobcovi, určil od 14. augusta 2014, t. j. odo dňa nasledujúceho po dni, kedy by bola žalovanému uplynula 6 - mesačná lehota na predbežné prerokovanie nároku žalobcu na náhradu škody.

3.3. V časti náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie žalobu zamietol z dôvodu, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno, keď v priebehu konania nepreukázal, že mu ujma vznikla a že vznikla práve

v dôsledku nesprávneho úradného postupu. Skonštatoval, že žalobca uplatnenú nemajetkovú ujmu nijakým spôsobom neodôvodnil, neuviedol žiadne skutočnosti na preukázanie, že by nesprávnym úradným postupom došlo k negatívnym následkom v jeho súkromnom živote a spoločenskom uplatnení. Skutočnosť, že došlo k nesprávne úradnému postupu a nečinnosť trvala dlhšiu dobu, ešte samo o sebe neznamená, že by žalobcovi automaticky vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

3.4. O nároku na náhradu trov konania v súvislosti so zastavenou časťou súd prvej inštancie rozhodol podľa § 256 ods. 1 CSP a žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal, pretože jej v konaní žiadne trovy nevznikli. Výrok, ktorým súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 80,86 %, súd prvej inštancie odôvodnil nasledovne: „Súd rozsudkom sp. zn. 18C/126/2012 zo dňa 9.1.2017 právoplatne priznal žalobcovi sumu 188.942,65 eur a žalobu v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v sume prevyšujúcu sumu 6.000 eur zamietol. Následne súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovi priznal úrok z omeškania vo výške vo výške 5,15 % ročne zo sumy 188.942,65 eur od 14.8.2014 do zaplattenia a v zostávajúcej časti úrokov z omeškania a v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (v zostávajúcej sume 6 000 eur) žalobu zamietol. O nároku na náhradu trov prvoinštančného konania potom súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP. Pri uplatnenej sume 208.942,65 eur (po čiastočnom späťvzati žaloby uvedená suma predstavovala súčet sumy 188.942,65 eur titulom náhrady škody a sumy 20.000 eur titulom nemajetkovej ujmy) a priznanej sume 188.942,65 eur úspech žalobcu predstavoval 90,43 %, úspech žalovanej 9,57 %, teda celkový úspech žalobcu bol vo výške 80,86 %. Súd preto rozhodol tak, že žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 80,86 %.“ O nároku na náhradu trov odvolacieho konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a žalovanej, ktorá mala v odvolacom konaní úspech, nárok na náhradu trov konania nepriznal, pretože jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

4. Odvolací súd druhým v poradí rozhodnutím, a to rozsudkom zo dňa 29. mája 2019 sp. zn. 6Co/116/2019 potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bolo rozhodnuté o úrokoch z omeškania a vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (prvý výrok); zrušil výrok napadnutého rozsudku, ktorým žalovanej nebol priznaný nárok na náhradu trov konania v časti zastavenia konania vo výške 60.012,35 eur (druhý výrok); výrok napadnutého rozsudku, ktorým bol žalobcovi priznaný nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 80,86 % zmenil tak, že žalobcovi priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 40,50 % (tretí výrok) a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (štvrtý výrok).

5. Na základe podaného dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 31. marca 2022 sp. zn. 5Cdo/37/2020 dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu v časti, v ktorej potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie týkajúcej sa úrokov z omeškania zamietol a vo zvyšných výrokoch (teda výrok o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy výrokoch o náhrade trov konania) napadnutý rozsudok zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

6. Na základe ústavnej sťažnosti žalobcu, Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „ústavný súd“) nálezom z 25. januára 2024 sp. zn. III. ÚS 424/2023 zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2022 sp. zn. 5Cdo/37/2020 vo výroku, ktorým bolo rozhodnuté o úrokoch z omeškania a vec mu vrátil na ďalšie konanie. „Vyslovil, že v čase vzniku nároku na náhradu škody spôsobenú orgánom verejnej moci zákon o zodpovednosti za škodu neobsahoval žiadne osobitné ustanovenie o úrokoch z omeškania a o začiatku omeškania. Osobitná úprava úrokov z omeškania a začiatku omeškania (§ 16 ods. 4) bola do tohto zákona doplnená až novelou č. 412/2012 Z. z. účinnou od 1. januára 2013. Sťažovateľovi vznikla škoda v dôsledku nesprávneho úradného postupu exekútora, ktorý sťažovateľovi nevrátil peňažné prostriedky, ktoré sťažovateľ zložil ako dražobnú zábezpeku, resp. doplatok najvyššieho podania na exekučnej dražbe. Vzhľadom k tomu, že išlo o nárok na náhradu škody, kde zákon neustanovuje splatnosť nároku veriteľ, je potrebné pri splatnosti nároku na náhradu škody vychádzať z § 563 Občianskeho zákonníka a veriteľ je povinný dlžníka o plnenie požiadať. V nasledujúci deň (ak veriteľ neurčí dlhšiu lehotu) je dlžník povinný plniť, a v prípade márneho uplynutia tejto lehoty sa dlžník dostáva na ďalší deň do omeškania (§ 517 Občianskeho zákonníka). Z ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ náhradného exekútora o plnenie požiadal ten ho však odkázal na uplatnenie nároku

v dedičskom konaní po pôvodnom exekútorovi. Náhradný exekútor sa tak dostal do omeškania v deň, ktorý nasledoval po márnom uplynutí lehoty na zaplatenie (zo spisu nevyplýva, že sťažovateľ vyzval na vrátenie dražobnej zábezpeky pôvodného exekútora; ak by to tak bolo, omeškanie vzniká v zmysle už uvedeného už vo vzťahu k výzve pôvodnému exekútorovi). Omeškaním vzniká nárok na úrok z omeškania. Úroky z omeškania kompenzujú neskoršie poskytnutie plnenia a zníženú časovú hodnotu peňazí. Tvoria prirodzenú súčasť pohľadávky na náhradu škody ako jej príslušenstvo (pozri aj III. ÚS 309/2020, bod 23). Právna úprava v § 16 ods. 4 zákona o zodpovednosti za škodu účinná od 1. januára 2013 síce ustanovuje, že príslušný orgán je v omeškaní najskôr dňom oznámenia, že nárok na náhradu škody neuspokojí, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, avšak táto úprava sa na situáciu sťažovateľa nevzťahuje, pretože je účinná od 1. januára 2013 a nevzťahuje sa na nároky, ktoré už vznikli. Ide o osobitnú hmotnoprávnu úpravu omeškania v prípade nároku na náhradu škody spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorá sa vzťahuje na nároky z omeškania, ktoré vznikli v čase účinnosti tejto normy. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že skutočnosť, že zákon o zodpovednosti za škodu nariaďuje obligatórne mimosúdne predbežné prerokovanie nároku, neznamena to, že v čase tohto prerokovania dlžník (štát) nebol v omeškaní podľa zákona o zodpovednosti za škodu účinnom do 31. decembra 2012, a to aj napriek tomu, že právo žalovať (actio nata) vzniklo až po tomto predbežnom prerokovaní nároku. Podobná právna úprava je obsiahnutá aj v § 3 ods. 5 písm. d) zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je veriteľ v spotrebiteľskom vzťahu povinný dlžníka vyzvať na zaplatenie pred podaním žaloby, hoci táto povinnosť nemá vplyv na deň vzniku omeškania. Preto možno uzavrieť, že v prípade sťažovateľa nemožno na jeho právne postavenie aplikovať § 16 ods. 4 zákona o zodpovednosti za škodu, pretože toto ustanovenie v čase vzniku omeškania dlžníka neexistovalo, ale je potrebné aplikovať § 563 Občianskeho zákonníka.“

K vzťahu medzi náhradou škody a bezdôvodným obohatením uviedol, že „Z hľadiska postavenia súdneho exekútora a výkonu jeho činnosti je zjavné, že súdny exekútor v súvislosti s výkonom exekučnej činnosti má postavenie verejného činiteľa a vykonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci. Medzi exekútorom a žalobcom v prejednávanej veci nešlo o súkromnoprávny vzťah, ale o verejnoprávny vzťah, pretože exekútor vystupoval ako nositeľ štátnej moci a plnil úlohy štátneho orgánu. Keďže exekútor nevystupoval v rovnoprávnom postavení voči žalobcovi ako účastník exekučného konania, ale ako nositeľ verejnej moci vykonávajúci exekučnú činnosť, na jeho strane nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu podľa Občianskeho zákonníka. Exekútor v rámci výkonu exekučnej činnosti teda koná ako nositeľ verejnej moci. Preto zodpovednosť štátu nastupuje hneď a zo zákona (§ 3 zákona o zodpovednosti za škodu). Ak exekútor poruší svoju povinnosť v rámci exekučnej činnosti, ide o prípad nesprávneho úradného postupu, na ktorý sa vzťahuje zákon o zodpovednosti za škodu, čo priamo predpokladá aj tento zákon, keď v § 4 ods. 1 výslovne uvádza, že v mene štátu koná ministerstvo spravodlivosti, ak škodu spôsobil súdny exekútor pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu podľa osobitného predpisu. Preto podľa Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017 sa mohol poškodený domáhať nároku na náhradu škody buď voči exekútorovi alebo priamo voči štátu, a tak sťažovateľ aj postupoval. Sťažovateľ si škodu uplatnil žalobou o náhradu škodu voči štátu z 20. júna 2012. Výdania bezdôvodného obohatenia sa domáhal na pokyn náhradného súdneho exekútora popri domáhaní sa náhrady škody, čo sa následne pozitívne prejavilo vo výške nároku na náhradu škody. Nešlo však o povinnosť sťažovateľa. Nie je povinnosťou poškodeného domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia z osobného majetku exekútora, pretože exekútor vykonáva exekučnú činnosť ako orgán verejnej moci, nie ako súkromná osoba a vzťah v exekučnom konaní medzi exekútorom a poškodeným je vzťah verejnoprávny. Iná je však situácia, ak je majetkový prospech, ktorý predstavuje škodu, v rukách tretej osoby, teda nie u exekútora ako vykonávateľa verejnej moci. Vtedy je prijateľný výklad, na ktorý aj poukazuje najvyšší súd, že najskôr sa má táto osoba domáhať vydania bezdôvodného obohatenia voči tejto osobe. Inak by mohlo dôjsť k zneužívaniu zodpovednosti štátu za škodu výkonom verejnej moci, čo je absolútne nežiaduce. V prípade sťažovateľa bolo nesporné, že nárok na náhradu škody mu vznikol tým, že mu súdny exekútor nevrátil peniaze, ktoré u neho zložil a ktoré mu mal súdny exekútor po neschválení príklepu súdom vrátiť. Súdny exekútor tak porušil svoju povinnosť a v majetkovej sfére sťažovateľa tak došlo k škode práve v dôsledku tohto protiprávneho konania súdneho exekútora. Sťažovateľ nemal povinnosť domáhať sa najskôr vydania bezdôvodného obohatenia od exekútora ako fyzickej osoby a v tomto prípade nárok na

vydanie bezdôvodného obohatenia nemal prioritu. K ustáleniu výšky škody tak nedošlo až po tom, ako bola sťažovateľovi vyplatená suma 60 012,35 eur z dedičstva po súdnom exekútorovi. Zaplatením tejto sumy sťažovateľovi došlo k čiastočnej úhrade škody, ktorú exekútor spôsobil, čo sa v spore prejavilo tak, že sťažovateľ v tejto časti žalobu zobrať späť.“

7. Najvyšší súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné, z dôvodov uvedených v náleze ústavného súdu (podrobne popísaných v bode 6). Napadnuté rozhodnutie vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie týkajúci sa nepriznania úrokov z omeškania postupom podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

8. Výroky týkajúce sa náhrady trov konania boli zrušené už rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2022 sp. zn. 5Cdo/37/2020 a nálezom táto časť rozsudku najvyššieho súdu dotknutá nebola. Medzičasom Krajský súd v Bratislave druhým v poradí rozsudkom z 28. septembra 2022 sp. zn. 6Co/47/2022 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšnej časti napadnutý zamietajúci výrok potvrdil, výroky napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania zmenil tak, že žalobcovi priznával voči žalovanej nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k výroku týkajúcom sa náhrady majetkovej škody v rozsahu 51,60 % a nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k výroku na náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 % vyslovil, že žiadnej zo strán sporu sa nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania nepriznáva a vyslovil, že o výške nároku na náhradu trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Na základe dovolania proti tomuto rozsudku už rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 25. januára 2024 sp. zn. 5Cdo/46/2023, ktorým zrušil všetky výroky, ktoré sa týkali trov konania a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konania. V dôsledku toho už nebolo potrebné týmto rozhodnutím opätovne rozhodovať o týchto výrokoch.

9. Odvolací súd v ďalšom konaní rozhodne o odvolaní žalobcu voči rozsudku bývalého Okresného súdu Bratislava I z 20. júla 2018 č. k. 18C/126/2012-266 v spojení s opravným uznesením z 5. apríla 2019 č. k. 18C/126/2012-325 v časti, ktorou rozhodol o zamietnutí úrokov z omeškania (výrok II.); ktorou žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania v časti zastavenia konania vo výške 60.012,35 eur (výrok IV.), ktorou žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 80,86 % (výrok V.), a ktorej žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrok VI.). Súčasne musí rozhodnúť o náhrade trov odvolacieho a dovolacieho (oboch, teda i predchádzajúceho) konania (§ 453 ods. 3 CSP). V súvislosti s úrokmi z omeškania dovolací súd pripomína, že súd je viazaný žalobným návrhom tak, ako bol upravený na pojednávaní dňa 8. decembra 2016 (č. 1. 209), pričom zohľadní právoplatne priznané nároky.

10. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.